

בית כנסת בני ישראל

HEGEDŰS-CSÁKY-BENÉI JISZRÁÉL ZSINAGÓGA
és
BÉT SMUÉL TANHÁZ

ZSINAGÓGAI INFORMÁCIÓK
2025. január 5 – január 11.

Közvetlen link:

<https://us04web.zoom.us/j/6579029560>

ID szám: 6579029560

Password: 917838

BÉT SMUÉL TANHÁZ ZOOM ELŐADÁSAI:

05. vasárnap 18:00	Szerdócz Ervin: Hetiszakasz és Háftará
06. hétfő 18:00	Paskesz Zev: Kommentár irodalom
07. kedd 18:00	Roth László: A csodarabbik nyomában
08. szerda 18:00	Darvas István: A kommentárok világa
09. csütörtök 18:00	Fekete László: Kántorvilág XXX.

Hétköznapi imarend

vasárnap-péntek reggel zsinagóga	08:00
hétfő-csütörtök este ZOOM	18:30
10. péntek Tévét hó 10: böjtnap צום עשרה בטבת	

Sábbáti tudnivalók 2025. január 10 – január 11.

16:30	tanulás
17:30	istentisztelet a zsinagógában
09:00	szombat délelőtti istentisztelet a zsinagógában HETISZAKASZ: VÁJCHI

Egy mondat a hetiszakaszról....

Vájchi

הקבצו ושמעו בני יעקב ושמעו אל ישראל אביכם

"Gyülekezzetek és hallgassatok Jákob fiai. Hallgassatok Izrael atyátokra!"

KOMMENTÁR...

Forrás: OR-ZSE régi honlap

VÁJCHI

És élt. ...Mármint Jákob 17 évet Egyiptom földjén. Éveinek száma 147 volt, amikor jelentették Józsefnek, hogy apja beteg.

József bevitte apjához két fiát. Menáset és Efrájimot. Jákob megáldotta a fiakat, de nem születési sorrendben. Nagyobb jövőt jósolva Efrájim nevének, előbb őt, majd idősebb testvérét.

"Az angyal, aki engem megváltott, áldja meg a fiúkat." Ez az áldás forma a szombat esti imába került. A gyermekek megáldásánál gyakran elmondják.

Jákob egész életében szűkszavúnak bizonyult. A halálos ágyán azonban nem fukarkodott a szavakkal. Megeskette Józsefet, hogy ne Egyiptomba temessék el, hanem vigyék a Makpela barlangjába, ahol nyugszik Ábrahám, Izsák, Sára, Rebeka, Lea, és a legenda szerint Ádám és Éva. Szeretett feleségét, Ráchelt az út mentén temette el.

Nem esett az eső, elvihette volna a Makpela barlangjába, de az Örökkévaló akarta úgy, hogy az út mentén nyugodjon majd, mert lesz idő, amikor a száműzöttek sírja mellett és fohászuk meghallgatásra talál.

Jákobtól származtatják a bölcsek a Smá Jisraél imát, a Hitvallást.

Megkérdezte az aggastyán 12 fiát, ki követi az ő útját? Mind a 12-n felelték, "Halljad Izrael (Jákob neve) az Örökkévaló az egyetlen" meghatott örömeiben felelte Jákob "Legyen áldott neve örökké, örökké".

Jákob számba vette fiait, megáldotta őket, de nem felejtette el vétkeiket sem. Reubént méltatlannak találta az elsőszülöttség jogára és kötelességére a Bilha ügy kapcsán - nyoszolyáját szentségtelenítette meg.

Simonnak és Lévinek nem bocsátotta meg a Sekemi vérengzést, amelyet haragból tettek. Jehudát meleg szavakkal illette. A kormánypálca soha ne távozzon más kezébe. Ez részint megvalósult, mert többnyire Jehuda törzséből származtak a királyok. Egy-egy jellemző mondat illette a törzseket.

Zebulon a tenger embere lesz, valóban kereskedő hajói járták a nagy vizeket. Tóra tanulásra nem

maradt ideje. Megteszi helyette Jisszakar, az otthonülő, földjét művelő, nyugalmat kedvelő szakember. Zebulon támogatja tanulását. Dán jogot szerez a népnek. Bizonyára a nagy erejű bíróról, Sámsonról esett szó. Gád földje határ mentén terült el, védi az országot a támadóktól. Jiftáh az ügyes katona származott e törzsből. Ásér boldogot, szerencsét jelent, országrésze boldog és virágzó volt. Náftáli "kedves beszédet hallat". Jó szónokok váltak az utódokból, ugyanakkor gyorsasága is említést érdemelt. "Termő fa csemetéje" József. Szeretet hangján szól hozzá Jákob. Benjámin harciasságára utalnak a sorok.

Jákob fiai kapták az áldást, ami azonban a tőlük származó törzseknek is szólt.

József teljesítve atyja akaratát a testvérekkel, nagy sírás közepette kísérték utolsó útjára atyjukat, Jákobot. Egyiptom előkelőségei is velük tartottak.

A népnek elfogyott a pénze. Józsefhez fordultak tanácsért, aki javasolta, a papok kivételével adják el a földet a királynak, a fáraónak. Kedvező százalékot kapnak a föld megműveléséért. Az emberek hálások voltak, úgy tekintették József az életüket mentette meg.

Később a demagógia szerint fáraó szolgálivá tették Egyiptom földműves népét. József tán érezte a következő rabságot, megeskette fiait, leszármazottait, adják át utódoknak a kérését, ha kivezeti Izrael fiait az Örökkévaló Egyiptom országából, vigyék magukkal földi maradványait és temessék el a Szent Földön.

Józsué, Mózes utóda néhány évszázaddal később teljesítette a kérést, Józsefet Sekemben temették el, ott alussza örök álmát.

Deutsch Gábor

Jákob áldása

Ezzel a hetiszakasszal lezárul Mózes első könyve és befejeződik az ősatyák története. Jákob Józsefet kérte meg, hogy temesse el a Máchpéla barlangjában és ne Egyiptomban. Ott ugyanis féltő volt, hogy Istenként fogják tisztelni, miként a fáraókat.

Jákob a halálra való készülésében megáldotta unokáit és fiait. József két Egyiptomban született fiát gyermekének fogadta. **"Két fiad, akik Egyiptomban születtek, amíg hozzád jöttem, enyémeik ők, Efrájim és Menáse olyanok nekem, mint Reuvén és Simon."** (Gen. 48/5) Jákob jobb kezét helyezte az ifjabb Efrájim fejére. Mikor József át akarta helyezni jobb kezét az idősebb Menáse fejére, apja így szólt: **"Tudom, fiam (hogy ő az idősebb) ő is néppé lesz és nagy lesz, de fiatalabb testvére nagyobb lesz nála"**. (Gen. 49/19)

Mai napig szokás, hogy péntek esténként az apa e szavakkal áldja meg gyermekeit: **"Tegyen téged Isten olyanná, mint Menáse és Efrájim"**. (Gen. 49/20) Ezután Jákob megesketi Józsefet, hogy nem temeti el Egyiptomban. Közben mellékesen elmondja, hogy József anyját, Ráchelt az útszélen temette el. De tulajdonképpen mentegetőzött.

Az ágadá szerint a Babilóniába menő foglyok Ráchel sírja mellett fognak elhaladni. Ráchel imádkozik értük, és csak az ő imája talál meghallgatásra. Sem az ősatyáké, sem Mózesé, sem Dávidé. **"Kol bórámá nismá, nőhi böchi támurim Ráchel möváká ál bonechá."** (Jeremiás 31/14-16) Hang hallatszik Rainából, síró, panaszos hang, Ráchel siratja gyermekét. **"Tartsd vissza sírásodat, mert**

van jutalma imádnak. A fiaid visszatérnek majd hazájukba" (Jer. 31/14) Jákob ezzel mentegetőzött fia, József előtt, amiért nem temette anyját a Máchpéla barlangba.

Ezek után Jákob összehívta fiait, hogy megáldja őket. **"Gyűljetek egybe és megmondom nektek mi történik veletek a jövőben."** (Gen. 49/1) Az áldások mellett nem egy testvér korholásban részesült a múlt cselekedetei miatt. A legtöbb áldásban Júda és József részesült. **"Júda, téged tisztelni fognak testvéreid, leborulnak majd előtted atyád fiai. Júda fiatal oroszlán, nem vétkes fiam elrablásában. Ha zsákmányt ejt, senki el nem veszi tőle. A kormánypálca nem távozik kezéből Silóig. Szőlője temérdek lesz, szamarát is hozzáköti. Borban mossa ruháját, szeme véres lesz a bortól, fogai fehérek a tejtől."** (Gen. 49/8-12) (A legenda szerint a babiloni gálat-főnökök is Júda leszármazottai voltak, és az ő utódaiból születik majd a Messiás Király is.)

József kapta a másik legnagyobb áldást. Belőle két törzs származott: Efrájim és Menáse. József szőlővenyigéhez hasonlít. Életét megkeserítették az erőszakosak, de Jákob Istene megmentette őt. Az ég és föld áldása szálljon rád, apád Istene segítségével. Apád áldása nagyobb, mint az én szüleimé volt.

Az áldásokon kívül Jákob korholásokat is hallatott. Reuvén, az elsőszülött fia apja ágyasával halt. (Apja halála után joga lett volna, mint elsőszülöttnak. Ezért apja elvette tőle az elsőszülöttséget.)

"Siattél mint a víz, ezért ne legyen nagyobb részed mint elsőszülöttnak, mert apád ágyára hágtál" (Gen. 49/3)

Simont és Lévit megrótta Schem lakóinak lemészárlásáért. **"Simon és Lévi az erőszak emberei. Társaságukban ne említsenek, közösségükkel nem azonosulok. Mert haragjukban embert öltek. Átkozott legyen haragjuk, szétszórom őket Jákobban és elkeverem őket Izráélben."** (Gen. 49/5-6)

Zevulun a tengerpart lakója lesz Cidon város szomszédságában. Jiszászchár megszereti a földművelés nyugalmát és adófizetővé lesz. A legenda szerint Jiszászchár törzse Tóra-tanulással foglalkozott és a kereskedő Zevulun vállalta magára az eltartását. Dán törzséből bíró születik majd (Simson). Hasonló lesz a ló lábát megmárt kigyóhoz, ki ledönti lovasát. (Célzás Sámson gerillaharcára a filiszteusok ellen.)

Aser gazdag törzs lesz, királyok asztalát szolgálja. Benjámin erős lesz (katonailag), mint a zsákmányt szerző farkas (Saul király ebből a törzsből származott).

Az áldások után Jákob most már összes fiától azt kérte, hogy temessék őt Máchpéla barlangjába. Felsorolta, hogy ott van eltemetve Ábrahám, Izsák és feleségeik, és oda temette ő Lea feleségét is. Ezek után Jákob meghalt. Bebalzsamozták és elvitték Kánaánba.

József testvérei féltek, hogy apjuk halála után József megváltozik irányukban. De József megnyugtatta őket. Csak azt kérte tőlük, hogy őt is Kánaánban temessék el.

Mikor Jákob meghallotta fiaitól, hogy József életben van, "feltámadt az atyának, Jákovnak a lelke." (Gen. 46/27) Ez az "újjászületés" hosszú életet biztosított neki, mert "Jákob tizenhét évet élt (még Egyiptomban." (u.o./28) Ezek a mai hetiszakasz kezdő szavai. Amíg József élt, Jákovnak és családjának jól ment sora, és számuk is növekedett. Jákov öregségében jóvátételt kapott viszontagságos életéért.

Jákob száznegyvenhét éves volt, mikor közeledni érezte halálát. A kor szokása szerint, meg akarta áldani családját: Először József két fiát kérte magához. Ő az Egyiptomban született két unokáját saját fiainak tekintette: "Efrájim és Menáse olyanok nekem mint Reuvén és Simon." (Gen. 48/5) Jákob megáldotta két unokáját, de szándékosan a fiatalabb, Efrájim fejére tette jobb kezét. Mikor József ki akarta javítani apja "tévedését", az így szólt: **"Ő (Menáse) is nagy néppé lesz, de fiatalabb testvére (Efrájim) nagyobb lesz nála."** Aztán megáldotta őket mondván: **"Veled fog Izrael áldást mondani: tegyen téged Isten olyanná, mint Efrájim és Menáse."** (Gen. 48/20) Ezekkel a szavakkal áldja meg az apa gyermekeit péntek estéként mind a mai napig.

Ezután Jákob elbeszélte Józsefnek édesanyja halálát. Ráchel, József anyja, Jákob leghönszeretett

felesége volt. Mikor Jákov Pádán Árámból hazafelé tartott, Ráchel belehalt Benjámin szülésébe. A Bét Lechem felé vezető úton temették el.

Jákov tulajdonképpen mentegetőzött fia előtt, hogy nem temette anyját a Máchpélá barlangjába, hanem az út szélén földelte el. Ugyanakkor arra kérte Józsefet, hogy temesse őt atyái mellé a Máchpélába.

Amit a Tóra egy mondatban hoz, azt a Midrás hosszú elbeszéléssel egészíti ki. Nem véletlenül temették el Ráchelt a bét-lechemi út mellett. Mikor Izrael fiai hadifogságba vonultak Babiloniába (i.e. 586) elhaladtak Ráchel sírja mellett. A nép összes elhunyt nagyjai imádkoztak a foglyokért. Az ősatyáktól kezdve Mózesig és Dávid királyig. Imájuk nem segített. De mikor az ősanja, Ráchel imádkozott értük, imája "meghallgatásra talált": "Hang hallatszik Rámában, panaszos síró hang; Ráchel siratja gyermekeit, mert nincsenek. Így szól az Úr: Tartsd vissza hangodat a sírástól, szemedet a könnyektől, mert jutalma van könnyögednek. Visszatérnek fiaid az ő területükre." (Jer. 31/14-16)

Miután Jákov elbúcsúzott Józseftől, a patriarchális társadalom szokása szerint, megáldotta gyermekeit. Valójában nem áldást mondott, hanem fiai és azok utódainak jövődjéről beszélt: **"Gyűjjetek egybe, és elmondom nektek, ami történik veletek a jövőben."** (Gen. 49/1) Jákov néha felhozta a múltat egyes fiainál, ha ez a múlt befolyásolta a jövőt. Így például Reuvén elvesztette elsőszülöttségét, mert a múltban meggyalázta Jákov ágyasát. Simonnak és Lévinek felrótta Schem lakosainak lemészárlását: "Erőszak a természetük. Nem akarok azonosulni velük. Haragjukban embert öltek. Átkozott a haragjuk. Szétszórom őket Izrael fiai közt." (Gen. 49/5-7)

A legtöbb áldást Júda és József kapták: "Júda, téged dicsérni fognak testvéreid, apád fiai leborulnak előtted. Olyan vagy mint az oroszlán. A hatalom jogara nem távozik soha Júdatól." (Gen. 49/8-10) Dávid király Júda törzsből származott. Az egész nép róla kapta nevét: "Ám jöhudi"= zsidó nép.

József elnyerte a Reuvéntől elvett elsőszülöttséget. Szőlőtőhöz hasonlította őt Jákov. Testvérei üldözték őt, de a Mindenható megmentette, és az ég meg a föld összes áldásában részesítette. A testvérek koronájának számított: **"Atyád áldása több mint az én szüleim áldása volt."** (Gen. 49/26)

Végezetül Jákov összes fiaitól kérte, hogy ne temessék el Egyiptomban, hanem vigyék holttestét a Máchpélá barlangjába. Jákov attól félt, hogy halála után az egyiptomiak - miként a fáraókat - Isten bálványaként fogják imádni.

Valóban, mikor Jákov meghalt, egész Egyiptom gyászolta, József kért és kapott engedélyt a fáraótól, hogy apját Chevronban temesse el. A temetési menetben Egyiptom számos főembere is részt vett: **"Látták Kánaán lakói a gyászt és azt mondták, nagy gyásza van Egyiptomnak."** (Gen. 50/11)

Jákov halála után a testvérek Józsefhez fordultak bocsánatért, amiért eladták őt. József megnyugtatta őket, hogy mivel Isten jóra fordította az ő rossz szándékukat, ő továbbra is az oldalukon áll, hogy segítse és táplálja őket. Végül kérte, hogy az ő holttestét is Kánaánba vigyék, ha egyszer elhagyják Egyiptomot. A hetiszakasszal bezárul Mózes első könyve, mely az ősatyák történetét írja le. A történet a monoteizmus őstörténete. A tanulság pedig az, hogy minden, ami a földön történik, Isten akaratát tükrözi.

Menáchem Meron

TÉVÉT HÓNAPJA

A huszonkilenc napos Tévet hónap jól kezdődik, az első két napján még a csodák és a fény ünnepe, a Chanukát tartjuk meg, a hetedik és nyolcadik mécses meggyújtásával. A hála öröme bearanyozza a hónap nyitányát.

A későbbi időszak elkomorul. Tizedikén (Aszará b'tévet) böjtölünk hajnaltól napnyugtáig, mert Nabukadnecár azon a napon kezdte meg Jeruzsálem ostromát. Veszteggzárral vették körül a babiloniaiak a várost, egy madár sem repülhetett át a zordon falak fölött. Éhségre ítélték a város védőit. Másfél évig tartott a hősök ellenállása. A böjtnapon Tórárt olvasunk reggel is, este is. A vélemények megoszlanak, egyesek szerint a jelenlévőkből heten koplalnak, akkor megengedett a Szentírás olvasása. Liberálisabb felfogás szerint három böjtölő is elégséges a leinoláshoz. A Tévet tizedikével elkezdődött folyamat betetőzése a Szent város és templomának lerombolása.

A Szentély pusztulásával, a churbánnal kapcsolatban négy böjtöt írtak elő bölcseink. Ezek: Tisri másodika, Tévet tizedike, Támuz tizenhetedike, Áv hón kilencedike.

Mindegyik egyre szigorúbb, bár pénteken nem szoktunk böjtölni, mégis, ha Tévet tíz e napra esne, nem teszik át másokra a böjtöt. Ez is kiemeli a böjtnap jelentőségét.

Tévet hó 19-én halt meg a híres pozsonyi bölc, a Hátám Szófer fia, és a jesivát vezetésével utóda, Schreiber Ávrahám Smuel Binjamin rabbi, akit könyve címe után Kótáv Szóferként ismer a világ. Elsősorban nagy érdeme, hogy iskolájában apja által meghatározott magas színvonalat továbbra is megkövetelte. Tevékenysége idején hívták össze Eötvös József kezdeményezésére a hírhedt kongresszust, amely az izraelita felekezet egységét lett volna hivatott megteremteni, de végzetes szakadáshoz (vagy szakadásokhoz) vezetett. A rabbi Tórával a kezében járta a főváros utcáit, kisvárosok, falvak poros útjait az "igaz hit" mellett agitálva. A Hitór Egyletnek egyik alapítója. Ez Egyletből alakult a

magyarországi ortodoxia. Kötáv Szófer támogatta a szétválást, a kongresszusi vagy ahogy ők nevezték, a neológ irányzattól. Tanítványai - akiknek imaháza nem csatlakozott egyik oldalhoz sem, mert tragédiának tekintették a zsidóság megosztását, status quo ante-nek mondták magukat, kívánva a kongresszus előtti állapot visszaállítását, az addigi munka folytatását, megosztás nélkül - kérdezték, maradjanak-e a helyükön vagy távozzanak? Kötáv Szófer maradásra bízta őket, mert így jesívát végzett rabbi lesz a közösség szellemi vezetője és nem következik be az a "veszély", hogy rabbiképzőt végzett lelkipásztor veszi át az irányítást. Rabbiképző létesítését nem helyezte és ezt igen érthetően tudtul is adta.

Tévét hó 8-án a jámborok böjtjét tartják meg, mert akkor fordították le görögre a Bibliát, és ezt sokan helytelenítették, félve a félremagyarázástól. Ami nem volt alaptalan, például a rómaiak Rabbi Akivát és mártír társait József elrablásáért ítélték halálra, sokszáz évvel a történet után.

Más jámborok (vagy esetleg ugyanazok) Tévé hó 9-én is koplálnak, mert Ezra, az írnok a nagy gyülekezet megalapítója és hűséges munkatársa Nehemja ezen a napon távoztak az örökkévalóságba.

A több böjt és a télies komor hangulat ellenére mindenkinek kívánunk kellemes és sikeres hónapot.

Az oldalt szerkesztette:

Schöner Alfréd

בית כנסת בני ישראל

BZSH Hegedús Templomkörzet

Benéi Jiszráél Zsinagóga

1136 Budapest, Hegedús Gyula u. 3.

06-30-644-9083, 06-1-340-5085

e-mail: hegedus@bzsh.hu;

<https://hegedus-zsinagoga.bzsh.hu/>